

Myndigheten för
stöd till trossamfund

YTTRANDE

2020-10-29

Sid 1 (1)
Dnr: 4.4/0190 (20)
Ert Dnr: Ju2020/02293/SSK

Justitiedepartementet

Myndigheten för stöd till trossamfunds (SST) yttrande över En myndighet för att stärka det psykologiska försvaret (SOU 2020:29)

1. Sammanfattande bedömning

Myndigheten ställer sig bakom utredningens analys vad gäller behovet av ett modernt psykologiskt försvar i syfte att värna den fria åsiktsbildningen och grundläggande värderingar, inte minst genom ett mer samordnat förebyggande arbete. Myndigheten vill framhålla att trossamfunden är en viktig målgrupp i ett psykologiskt försvar, särskilt vad gäller att stärka befolkningens förmåga att upptäcka och kunna motstå påverkanskampanjer och desinformation. Myndigheten har inga synpunkter på författningsförslagen men har ett antal kommentarer som bör beaktas i den fortsatta beredningen av förslagen. Flera perspektiv i utredningen, främst gällande den samordnade kontakten med frivilligorganisationer, kräver ytterligare belysning mot bakgrund av pågående arbete med desinformation samt krisinformation.

2. Myndighetens utgångspunkt

Myndigheten för stöd till trossamfund har i uppdrag att främja dialog mellan stat och trossamfund, bidra med kunskap om trossamfundsfrågor, pröva frågor om statsbidrag samt föra en löpande dialog med bidragsberättigade samfund om förutsättningarna för stödet. Myndigheten ska samverka med myndigheter och organisationer i frågor som rör trossamfund och handlägga trossamfundens roll i krisberedskapssamordning.

Genom arbetet med dialog har myndigheten löpande kontakt med de statsbidragsberättigade trossamfunden som når cirka 900 000 personer. Inom dialogen berörs flera frågeställningar både enskilt och samordnat som gäller en mängd olika frågor (allt från grundläggande värderingar och trossamfundens förutsättningar i stort till krisberedskapsärenden). Myndigheten erbjuder löpande utbildningstillfällen för trossamfundsföreträdare i frågor som rör ledarskap, grundläggande värderingar och andra frågor. Inom krisberedskapsuppdraget

Myndigheten för stöd till trossamfund (SST)

Box 14038, 167 14 Bromma

Tel 08-453 68 70 ■ fax 08-453 68 29 ■ info@sst.a.se ■ www.sst.a.se

samverkar myndigheten med såväl MSB som Polismyndigheten, både i frågor som rör krisinformation och i hantering av särskilda händelser.

Förslagen bedöms således utifrån aspekter myndigheten löpande hanterar i relation till statsbidragsberättigade trossamfund samt myndighetens handläggning i krisberedskapsfrågor.

3. Kommentar gällande arbetet med att upptäcka och motstå påverkanskampanjer och desinformation

- Målgruppen trossamfund innebär en möjlighet vad gäller att nå grupper i det svenska samhället som andra myndigheter kan ha svårt att nå. Det finns en nära, löpande och bra dialog mellan myndigheten och dessa trossamfund som bör vara en tillgång vad gäller det förebyggande arbetet mot desinformation. Genom att identifiera och möta informationspåverkan, höja medvetenheten och därigenom minska sårbarheten inom dessa målgrupper bör det psykologiska försvaret kunna stärkas betydligt tillsammans med myndighetens löpande arbete vad gäller grundläggande värderingar.
- Enligt utredningens förslag ska det psykologiska försvaret stärka befolkningens förmåga att upptäcka och kunna motstå påverkanskampanjer och desinformation. Flera av de trossamfund myndigheten arbetar med är jämförelsevis nyetablerade i Sverige och har därmed starka kopplingar också till andra länder. Religion och politik är tätt sammanbundna i vissa av dessa länder, vilket innebär att många inom dessa trossamfund förlitar sig på information från sina ursprungsländer eller religiösa överheter i andra länder. Ett exempel på hur myndigheten har mött detta har varit desinformation maa covid-19, men det finns också en flera andra exempel. Det innebär trossamfunden kan vara en viktig kontaktyta i både det operativa och det förebyggande arbetet.
- Myndigheten bedömer att den allmänna debatten om vissa inslag i det mångreligiösa Sverige lätt antänds, såväl information som desinformation sprids snabbt och globalt. Debatten tenderar att bli polariserad och utpekande. Myndigheten ser kunskap om det mångreligiösa Sverige som avgörande för en myndighet som ska arbeta med psykologiskt försvar i syfte att inte uppnå motsatta effekter, både i identifiering, analys och bemötande av otillbörlig informationspåverkan samt i det förebyggande arbetet.
- Förslaget att inrätta en ny myndighet innebär inte per automatik en bättre samordnad kontakt med frivilligorganisationer och trossamfund. Kunskap och förtroendefulla relationer krävs för att få en sådan samordning att fungera väl. Vill man snabbt få en starkare samordning finns det fördelar med att snarare utveckla befintligt arbete som har upparbetat förtroende och upparbetade kanaler. Vidare är både civila samhället och trossamfund aktörer som inte har kapacitet att samverka med många olika aktörer.

Samverkan kan också försvåras om denna endast rör ”problem” som ska hanteras. Dessa aspekter talar för att förstärkning av befintlig myndighet för kriskommunikation i relation till psykologiskt försvar främst bör övervägas. Vidare bedömer myndigheten att 2020 års pågående hantering av covid-19 som inneburit ett intensivt arbete kring både desinformation, påverkanskampanjer och krisinformation först bör utvärderas i syfte att dra lärdomar av det arbete som gjorts avseende psykologiskt försvar i kristid. Covid-19 har inneburit en prövning för Sverige på många sätt och värdefulla slutsatser om psykologiskt försvar och samverkan bör kunna dras från detta arbete.

Myndigheten ser sammanfattningsvis att ovan nämnda aspekter av det psykologiska försvaret ytterligare bör belysas i ärendets fortsatta beredning.

Beslut i detta ärende har fattats av vikarierande myndighetschef Helena Josefson. Remissen har handlagts av krisberedskapshandläggaren Tanja Viklund.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Helena Josefson', with a stylized flourish at the end.

Helena Josefson

Vikarierande myndighetschef